

Györkös Enikő¹

Az osztrák–magyar kapcsolatok alakulása a Sebastian Kurz vezette kormányok idején

Development of Austro–Hungarian Relations under the Governments by Sebastian Kurz

Sebastian Kurz 2017-es kancellárrá választása óta az osztrák belpolitika jelentősen megváltozott, s egyértelmű közeledés figyelhető meg a régió több országára, köztünk hazánk irányába is. Hazánk és Ausztria között számos kérdésben egyetértés mutatkozik, többek között a keresztény kultúra, az európai életforma, valamint a társadalom védelme kapcsán. Mindkét ország sürgeti a közös európai haderő felállítását, illetve a határvédelem megerősítését. Ausztria az összkereskedelmi volumen tekintetében Magyarország második legfontosabb kereskedelmi partnere, sőt elmondhatjuk, hogy minden látszat ellenére napjainkra Ausztria az egyik legnagyobb gazdasági befektető Magyarországon. Mindezek fényében érdemes megvizsgálni, hogyan alakult a két ország diplomáciai viszonyrendszere az elmúlt években, a Sebastian Kurz vezette kormányok alatt.

Kulcsszavak: osztrák–magyar bilaterális kapcsolatok, történelmi-kulturális kapcsolatok, biztonságpolitika, gazdaságpolitika

Since the election of Sebastian Kurz as Chancellor in 2017, Austrian domestic policy has changed significantly, with a real rapprochement towards several countries in the region, including Hungary. There is a consensus between Hungary and Austria on many issues, including Christian culture, the European way of life and the protection of society. Both countries are urging the establishment of a common European military force and the strengthening of border control. Austria is Hungary's second most important trading partner in terms of total trade volume, and Austria is one of the largest economic investors in Hungary today. Considering these points, it is worth examining how the system of diplomatic relations between the two countries have developed in recent years under the governments led by Sebastian Kurz.

¹ Nemzetközi kapcsolatok szakértő, konzul, Magyarország főkonzulátusa, Stuttgart; doktori hallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Doktori Iskola, e-mail: eniko.gyorkos@mfa.gov.hu

Keywords: Austro–Hungarian bilateral relations, historical-cultural relations, security policy, economic policy

1. Bevezetés

A diplomáciai kapcsolatok elemzése rendkívül érdekes szakterülete a nemzetközi kapcsolatoknak, hiszen mind a történelmi háttértudás, mind a vizsgált alanyok (jelen esetben államok) gazdasági, politikai és kulturális viszonyainak ismerete szükséges, azonban véleményem szerint a kapcsolatok teljes körű megértéséhez a kutató nyelvismerete is fontos. Az adott állam nyelvének ismerete nélkül hogyan mozoghatna „biztonságban” a kutató, hogyan ismerhetné és érthetné meg vizsgálatának tárgyát? Fontos látni, hogy történelmi és kulturális okokból fakadóan olyan együttthatók is szerepet játsz(hat)anak a bilaterális kapcsolatokban, amelyeket talán a mindennapi életben természetesnek gondolunk, s emiatt nem tulajdonítunk nekik elegendő jelentőséget. A legnehezebb feladat azonban pont a kapcsolatok sokrétűségéből ered: mindig naprakésznek maradni.

Az osztrák–magyar kapcsolatok mindig is különlegesnek számítottak az államok közötti viszonyokban. A kapcsolat különlegességét kifejezhetjük a leginkább a brit–amerikai viszony fémjelzésére használatos *special relationship*² fogalmával is. A két ország történelme során Ausztria mindvégig kiemelkedő szerepnek örvendhetett a magyar külkapcsolatok irányultságát tekintve. Természetesen ez a „jósomszédi viszony” aligha volt hatással a nagypolitikára. A bilaterális kapcsolatok hosszú történelmi múltra tekintenek vissza, gondoljunk akár az évszázados egymás mellett élésre, a Habsburg Birodalom részeként való együttélésre, vagy az Osztrák–Magyar Monarchia égisze alatti közös államszervezetre. Itt fontos megemlíteni, hogy az osztrákok a több mint tíz nemzetiség közül a magyarokat „emelték ki”, így hazánk vezető szerepet kapott a dualista államszervezetben. Az Osztrák–Magyar Monarchia megszűntével pedig Ausztria végleg elvesztette korábbi befolyását a nemzetközi hatalmi rendszerben, azonban Magyarország számára továbbra is elengedhetetlen maradt az egyedülálló bilaterális kapcsolatok fenntartása. Ausztria 1955 óta fennálló semlegességének³ nagyon komoly szerepe volt abban, hogy a Kádár-korszak folyamán sem szakadtak meg a kétoldalú kapcsolatok – csupán akadoztak, például az 1956-os forradalom leverését követő időszakban –, sőt a Kádár-rezsim kifejezetten jó viszonyt ápolt a semleges Ausztriával, nemcsak a kulturális, de a gazdasági és egyes szakpolitikai kapcsolatok is élénkültek. Ez a már említett semleges státuszon kívül az osztrák kancellár személyével is magyarázható volt, hiszen Bruno Kreisky szociáldemokrata politikus lévén nem határolódott el a keleti blokk országaitól, így hazánktól sem.⁴

A rendszerváltást követően Magyarország a többi posztszovjet országhoz hasonlóan igyekezett felélnékíteni mind diplomáciai, mind tudományos, mind pedig

² A Point of View: Churchill and the Birth of the Special Relationship. *BBC News*, 2012. március 11.

³ Györkös Enikő: *Die österreichisch-ungarischen Beziehungen während der Kádár Ära*. Mesterszakos szakdolgozat. Budapest, Andrassy Gyula Német Nyelvű Egyetem, 2017. 10.

⁴ Ferdinand Trauttmansdorff: Außenpolitik als Sicherheitspolitik. In Renate Kicker – Andreas Khol – Hanspeter Neuhold (szerk.): *Außenpolitik und Demokratie in Österreich: Strukturen, Strategien, Stellungnahmen: ein Handbuch*. Salzburg, Neugebauer, 1983. 246.



gazdasági kapcsolatait a nyugati országokkal, így különösen a szomszédos Ausztriával. A bilaterális kapcsolatok alakulása Magyarország NATO-csatlakozását követően sem romlott meg, sőt az osztrákok voltak legfőbb támogatói a magyar EU-csatlakozásnak. Ausztria kiemelt szerepet töltött be az Európai Unió 2004-es keleti bővítésében, és azóta is jelentős hangsúlyt fektet a posztkommunista országok csatlakozási kísérleteinek támogatására.

2. Az osztrák belpolitika sajátosságai

A II. világháború végnapjaiban, az 1938-ban a nemzetiszocialista Németország által annektált Ausztriát felszabadították a szövetségesek (ahogy arról 1943-ban Moszkvában megállapodtak), s az országot 1945-ben négy megszállási övezetre osztották (amerikai, brit, francia, illetve szovjet), amelyek közül a szovjetek rendelkeztek a stratégiai fontosságú iparvidékek fölött. Hiába kiáltotta ki 1945. április 27-én Karl Renner (az első osztrák köztársaság első kancellárja) szociáldemokrata politikus Ausztria függetlenségét,⁵ az ország valódi önállósága egy csaknem tízéves folyamat részeként valósulhatott csak meg. Karl Renner közbenjárásának köszönhetően enyhült a szociáldemokrata és a kereszténydemokrata párt hagyományos ellentéte, amely kifogta az egyébként is gyenge lábakon álló osztrák kommunisták vitorlájából a szelet. Az osztrák belpolitikai stabilitás, illetve a hatalmas mennyiségű Marshall-segély nagymértékben elősegítette a gazdaság helyreállítását. Az osztrákok kiindulópontja az volt, hogy az Osztrák Köztársaság egyetlen országgal sem állt háborús viszonyban. Ebből következően véleményük szerint békeszerződés megkötésére nem volt szükség, csupán az ország szuverenitásának helyreállítására az államszerződés aláírásával. Leopold Figl, akkori osztrák külügyminiszter az 1954-es berlini egyeztetésen felvetette az ország semlegességének lehetőségét mint a békeszerződés lehetséges feltételét.⁶ Az 1945 utáni osztrák külpolitika fő célja az volt, hogy a nyugati szövetségeseket meggyőzze arról, az ország stabil belpolitikájával és gazdaságával képes az önállóságra. Mindeközben a szovjetekkel azt próbálták elhitetni, hogy Ausztria a két nagyhatalom vezetete blokk harcában semleges marad. Ausztria így nemzetközi jogban meghatározott semlegesség révén igyekezett biztosítani saját önállóságát. Ennek értelmében az ország nemzetközileg kötelezte el magát amellet, hogy Svájc-hoz hasonlóan minden esetben semleges maradjon. Ez megoldotta a német kérdés problematikáját: az osztrák államszerződés 4. cikke megtiltotta az Anschlußt.⁷ Az osztrákok a függetlenséget az állandó semlegesség céljának és egyben előfeltételének tekintették. A szovjet vezetés abban volt érdekelt, hogy megakadályozza Ausztria csatlakozását a NATO-hoz (majd később az EGK-hoz), így gyengítve a NATO geostratégiai pozícióit.⁸ Moszkvában tárgyalások kezdődtek, amelyeken az osztrák szuverenitást a semlegességgel ötvözték a nemzetközi jog szerint, miszerint nem csatlakozik egyetlen katonai szövetséghez sem, és területén nem tűr meg idegen haderőt.

⁵ Németh István: *Az osztrák út*. Grotius E-könyvtár, 2012. 46.

⁶ Györkös (2017): i. m. 9.

⁷ Staatsvertrag: Az osztrák államszerződés. *Bundesgesetzblatt*, (1955), 39. 727.

⁸ Németh (2012): i. m. 60.



Az államszerződést 1955. május 15-én ratifikálták, és ugyanazon év július 27-én lépett hatályba. Ezzel Ausztria 17 év után visszanyerte teljes szuverenitását, megszerezte politikai függetlenségét és területi integritását. Az örök érvényű semlegesség a nemzetközi jog egyik hagyományos kifejezése. Az osztrák semlegesség értelmezését ugyanakkor egyfajta kettősség jellemzi: a svájci modell értelmében a nemzetközi jog szerinti katonai és fegyveres semlegesség; míg az aktív semlegesség tézise szerint az észszerű külpolitika mint békepolitika a legjobb garancia az osztrák függetlenség érvényesülésére.

Az 1945 utáni osztrák pártrendszert a két nagy párt, az Osztrák Néppárt (ÖVP) és az Osztrák Szociáldemokrata Párt (SPÖ) dominanciája és váltógazdasága jellemezte. A két párt több cikluson keresztül is nagykoalíciót alkotva kormányzott, s egyfajta sajátos szimbiózisban működtek: a tisztségeket a pártokra leadott voksokhoz arányosítva osztották el.⁹ Ez a szisztéma azonban nem csak a politikai életben volt megfigyelhető, hanem a gazdaság és a kultúra területén is érvényesült, vagyis a mindennapi életet teljes mértékig áthatotta a pártpolitika. A választásokon a két nagy párt általában a szavazatok 80-90%-át megszerezte. A hagyományos kétpártrendszer az 1990-es évektől felborult: a két nagy párt folyamatosan gyengült, s az addig „simán” 30% fölötti szavazatszám elérhetetlen messzeségbe került. Ezzel párhuzamosan új politikai pártok jelentek meg a palettán, például a liberális Neos, illetve már meglévők erősödtek meg, például a Szabadságpárt (FPÖ) vagy a Zöldek. A migrációs válság egyértelműen a Szabadságpárt malmára hajtotta a vizet, amely 30% körül mozgott, miközben az ÖVP-t szinte az eltűnés fenyegette: csupán pár hónappal a 2017-es előrehozott választások előtt 20% alatt mérték a pártot.¹⁰

3. Osztrák–magyar kapcsolatok 2010 után¹¹

Az osztrák–magyar kapcsolatok mélypontja 2010 és 2017 közé tehető, amikor a két ország vezető politikai ereje merőben különbözött: Ausztriát a szociáldemokrata SPÖ vezette, míg Magyarországon a konzervatív-kereszténydemokrata Orbán-kormány kétharmados többséget szerzett két országgyűlési választáson is. Ezt az időszakot számos konfliktusos helyzet, egyet nem értés és a médiában lezajlott hangos, olykor barátság-talan szóváltás jellemezte, amelynek egyik központi szereplője a magyar származású bécsi újságíró, Paul Lendvai¹² volt, aki egyszemélyes háborút indított a magyar kormány ellen. Tény, hogy a nagy osztrák pénzintézeteket (Raiffeisen, Erste) érzékenyen érintette a magyarországi bankadó bevezetése, de a vállalati érdekeket jócskán átítatta a politikai töltet is. Komoly ellentétet szült továbbá a médiatörvény, illetve a kettős állampolgárság intézményének bevezetése, amely Ausztriában máig nem megengedett.

A 2015-ös migrációs válság során tanúsított magyar fellépést akkoriban nagyszámú bíráló érte az Európai Unió tagországaiból, köztük Ausztriából is. Az Európára nehezedő, hatalmas migrációs nyomás kapcsán több ízben összekülönbözött az osztrák

⁹ Ausztria politikai pártjai. *Grotius*, (é. n.). 1.

¹⁰ Kovács András: Így változott meg minden Ausztriában. *Origo*, 2017a. október 13.

¹¹ Szalay-Bobrovniczky Vince: *Csatatér Bécs. Nagyköveti éveim Ausztriában*. Budapest, Századvég, 2020

¹² Szalay-Bobrovniczky (2020): i. m. 36.



és a magyar kormány, például a magyar határkerítés megépítése miatt, valamint azért, mert hazánk nem regisztrálta a Magyarországra belépő migránsokat, mondván, őket az első, a belépés helye szerinti schengeni tagállamban, vagyis Görögországban kellett volna nyilvántartásba venni, s ott kellett volna beadniuk menekültkérelmüket. 2015 novemberében az osztrák belügyminiszter asszony, Johanna Mikl-Leitner az osztrák kormány határvédelmi intézkedését jelentette be az osztrák–szlovén határszakaszon, amely a bilaterális kapcsolatokban bekövetkezett mélypont felszámolását jelentette. A belügyminiszter gyakorlatilag egy, a magyarhoz nagyon hasonló határkerítés megépítési tervét vázolta fel.

Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy amíg a politikai-diplomáciai kapcsolatok akadoztak, a kulturális, társadalmi és gazdasági alapon nyugvók továbbra is fennmaradtak. Az osztrák történész, Roman Sandgruber a következőképp jellemezte ezt az időszakot: „Az Orbán-kormány alatt a politikai kapcsolatok ugyan küzdelmesek – a perszónálisak azonban nem.”¹³ Ezen túlmenően a *high politics* és a *low politics* szinte minden szintjén megjelenik az együttműködés: a stratégiai döntések megvitatása mellett a minisztériumok rendszeres találkozóit, valamint a szövetségi tartományok és a magyar megyék között is megindult a határon átnyúló együttműködések számos formája és rendszere. 2012-ben a magyar kormány meghirdette a stratégiai partnerség programját, amely egyes meghatározott gazdasági területeken (például termelés, K+F, szállítmányozás stb.) való együttműködések célzó. A stratégiai partnerségi program keretein belül jelenleg hat osztrák háttérrel rendelkező vállalkozás vesz részt.¹⁴ Az elmúlt évtizedek során több mint 40 működő testvérvárosi és testvérközségi kapcsolat alakult ki. 2017 áprilisában például az osztrák kormány tiszteletbeli konzulátust nyitott Pécsen. Továbbá Budapesten működik az egyetlen, teljes mértékig német nyelvű képzést nyújtó egyetem, az Andrássy Gyula Német Nyelvű Egyetem, amely a német nyelvterületen kívül van, s amely idén ünnepli fennállásának 20. évfordulóját. Az egyetem finanszírozásában többek között Ausztria is részt vesz, hazánkon, valamint Németországon és Svájcön kívül.

4. Sebastian Kurz személye, avagy új korszak az osztrák–magyar kapcsolatokban?

Sebastian Kurz bécsi születésű osztrák politikus, aki 2011-től a Belügyminisztérium integrációért felelős államtitkára, majd 2013-tól, mindössze 27 évesen Ausztria valaha volt legfiatalabb külügyminisztere lett. 2017. május 10-én lemondott az ÖVP elnöke (és egyben Ausztria alkancellárja), Reinhold Mitterlehner, miután felismerte, hogy vezetésével a párt nem képes a megújulásra. Az Osztrák Néppárt (ÖVP) vezetése Sebastian Kurzt választotta meg elnökéül, ami teljes megújulást hozott a párt életébe, kezdve akár annak nevének és logójának megváltoztatásával (Neue Volkspartei, türkiz),

¹³ Alfons Kriegelsteiner: Österreich und Ungarn: Ziemlich beste Freunden. *Oberösterreichische Nachrichten*, 2016. június 11. „Unter der Regierung Orban sind die politischen Beziehungen belastet – die zwischenmenschlichen aber nicht.”

¹⁴ Aussenwirtschaftszentrum Ungarn: *Wirtschaftsbericht Ungarn*. Wien, Wirtschaftskammer Österreich – Aussenwirtschaft Austria, (2021). 10.



amelyek ugyan kis lépésnek tűnhetnek, azonban egyértelmű elhatárolódást jelentettek a 2017 tavasza előtti időszakról. Kurz – az osztrák – közvélemény szemében egy szimpatikus politikus, aki fiatal kora ellenére nem szélsőséges, határozott, ugyanakkor toleráns, elegáns és megnyerő modorú, vagyis beleillik az osztrák mentalitásba.¹⁵ Sebastian Kurz megválasztásával a közvélemény-kutatók mérései szerint 33-35% körül mozgott az ÖVP támogatottsága, vagyis több mint 10%-ot javított korábbi pozícióján, és ez egyértelműen elválaszthatatlan Kurz személyétől.¹⁶

Hans Rauscher 2021 elején megjelent cikkében az osztrák és a magyar politikai rendszer közti hasonlóságokat, illetve eltéréseket tárta fel. Már a cikk címe is arra enged következtetni, hogy Kurz politikáját egyes nyugati politikusok és újságírók is „Orbán light” jelzővel illetik, utalva arra, hogy a magyar és az osztrák politika az utóbbi években, sok tekintetben is egyezést mutat. A legfőbb egyezési pont az illegális bevándorlással való szembehelyezkedés. Továbbá az Osztrák Néppárt szintén sikerrel alkalmazta egyes, hagyományosan a szélsőjobboldal tematikájába tartozó kérdés átvételét, ezzel is csökkentve a szélsőjobb holdudvarát, növelve a konzervatív szavazótáborát. A magyar kormánypárthoz hasonlóan Kurz is jó kapcsolatot ápol számos nagyvállalkozóval, segítségükkel pedig kormánypártközeli tulajdonosa lett két befolyásos osztrák napilapnak, a *Kuriernak* és a *Krone Zeitungnak* is, amellyel a kancellár képessé válhat az úgynevezett *Message Controlra*, vagyis a hírek tematizálására való befolyást szerezhet. Az igazságszolgáltatás befolyásolása az autoritás határát súrolta volna, ekkor váltak a Zöldek koalíciós partnerré és blokkolták a kezdeményezést.¹⁷

5. Az első Kurz-kormány (2017–2019)

A 2017 őszi tartott előrehozott parlamenti választásokon a megújult néppárt Sebastian Kurz vezetésével 31,5%-os eredményt ért el.¹⁸ A fiatal kancellárjelöltnek sikerült megállítania az ÖVP erodálódását, s a párt évek óta nem várt népszerűsége tett szert.

A néppárt előtt tehát több lehetőség is nyitva állt, mivel lép koalícióra: a már-már „klasszikusnak” mondható, azonban a 2000-es évek utánra javarészt döcögő nagykoalíciót választja a szocialistákkal, vagy pedig a Szabadságpárttal való kormányalakítás mellett teszi le a voksát.

A parlamenti választások előtt végzett közvéleménykutatások szerint az osztrákok 40%-a a bevándorlás és a biztonság kérdését tekintette a választás legfőbb témájának, 29% pedig a szociális ügyeket említette,¹⁹ s ez nyilván nagymértékben befolyásolta a kancellárjelöltet is. Kurz végül az Osztrák Szabadságpárttal (FPÖ) lépett koalícióra, amellyel megszakította a „hagyományos” nagykoalíciót. 2017-ben az ÖVP és a Szabadságpárt a parlamenti választások egyik fő témáját képező ügyben, a bevándorlás kérdésében azonos állásponton volt, ami nagyban megkönnyítette Kurz számára a koalíciós partner kiválasztását. A jobboldali koalíció tehát egy mérsékelt, hagyományosan

¹⁵ Fricz Tamás: Hatalmasat nyert Sebastian Kurz. *Magyar Nemzet*, 2019. október 2.

¹⁶ Kovács András: Óriási botrányok és migránsáradat – így választ holnap Ausztria. *Origo*, 2017b. október 14.

¹⁷ Hans Rauscher: Kurz und die Politik des „Orbán light”. *Der Standard*, 2021. február 27.

¹⁸ Bundesministerium für Inneres: *Nationalratswahlen, Endergebnis 2017*. (2017).

¹⁹ Kovács (2017b): i. m.



kormányzóképes erőből, az Osztrák Néppártból és egy radikálisan migrációellenes pártból, a Szabadságpártból tevődött össze, ami garanciát jelentett a határok védelmére, az illegális migráció visszaszorítására, valamint a kötelező kvóták elvetésére.²⁰

A fentebb említett kritikus hangok tehát az utóbbi években háttérbe szorultak, és Sebastian Kurz 2017-es megválasztását követően helyreállt a korábbi baráti viszony a két ország között. Hazánk és Ausztria az utóbbi években számos kérdésben egyetért, többek között a keresztény kultúra, az európai életforma, valamint a társadalom védelme kapcsán. Továbbá mindkét ország sürgeti a közös európai haderő felállítását, illetve a határvédelem megerősítését. Sebastian Kurz 2017-es kancellárrá választását követően az osztrák bel-, illetve külpolitika jelentősen megváltozott, s egyértelmű közeledés figyelhető meg a V4-ek, illetve a régió több országa, köztünk hazánk irányába is. Ezzel együtt azonban fontos megjegyezni, hogy mind az osztrák állami vezetők, mind pedig a V4-ek vezetői kinyilatkoztatták: Ausztria visegrádi országokhoz való csatlakozása nem képezi a távlati tervek részét.²¹ Ausztria önmeghatározása (részben) szintén semlegességéből adódik: közép-európai államként tekint magára, ami a regionális politikája alapját képezi.

2018 januárjában, a kancellár beiktatását követően Orbán Viktor magyar miniszterelnök elsők között tett látogatást az újdonsült osztrák kormányfőnél. A zárt ajtók mögött zajló találkozó utáni sajtótájékoztatón a magyar miniszterelnök kiemelte Ausztria szerencsés helyzetét, vagyis a Szovjetunió 1955-ös kivonulását. Orbán hangsúlyozta az osztrákoknak a történelem során szinte „állandósult” közvetítő szerepét, amelynek eredményeként egyfajta hídszerepet töltek be Kelet-Közép-Európa és Nyugat-Európa között, aminek főbb sarokpontjai a keresztény kultúra, az európai életforma, valamint a társadalom védelme. A két ország számára a legnagyobb kihívást a migráció és a határvédelem jelenti.

Az osztrák–magyar kapcsolatokat rendszeres, magas állami szintű bilaterális találkozók jellemzik, ami egy részről köszönhető az évszázados együttélésnek, más részről pedig a kiemelt gazdasági kapcsolatoknak, illetve az illegális migrációról és a tömeges bevándorlásról alkotott hasonló véleménynek (1. táblázat).

1. táblázat: Magas szintű bilaterális találkozók 2017–2021 között

	Államfői szint	Kormányfői és miniszteri szint	Államtitkári vagy alacsonyabb szint
2017	16	2	1
2018	7	4	1
2019	7	11	1
2020	2	–	–
2021	1	–	–

Forrás: A budapesti Osztrák Nagykövetség hivatalos honlapja: www.bmeia.gv.at/oeb-budapest/oesterreich-in-ungarn/besuche/

²⁰ Fricz (2019): i. m.

²¹ Dan Alexe: Kurz and Orban Want to Clip Brussels' Power, but Austria Will Not Join Visegrad Four. *New Europe*, 2018. február 1.



Mindkét ország határvédelmének alapját a balkáni migrációs útvonal lezárása és az Európai Unió külső határainak védelme képezi. Ausztria több ízben rendőröket, illetve határőröket küldött Magyarország déli határszakaszához, hogy segítse annak ellenőrzését. Sebastian Kurz kancellársága óta a két állam kooperációja tovább mélyült. A „védelmező Európa”²² jelmondat mentén határozták meg továbbá az osztrákok 2018-as EU Tanács-elnökségének prioritásait is:

- Európa biztonságának megőrzése, és az illegális migráció elleni harc;
- a jólét és a versenyképesség biztosítása a digitalizáció révén;
- stabilitás az Európai Unió szomszédságában – a nyugat-balkáni/délkelet-európai államok csatlakozási perspektívája.²³

A fenti célok megvalósulását az osztrákok (hazánkhoz hasonlóan) az Európai Unió külső határainak védelmében látják, amely egyrészt a migrációs útvonalon fekvő országok határainak védelmével, bilaterális együttműködések keretein belül valósulhat meg, más részről pedig az osztrák határvédelem megerősítésével. Ausztria fontos biztonsági partnere lesz a jövőben is Magyarországnak, mivel a migráció kérdésében egyetértés mutatkozik a két ország között, illetve az osztrákok érdeke is a sikeres magyar határvédelem.

A közös platform közvetett módon, önkéntelenül is gazdasági összefonódásokat és újabb üzleti kapcsolatokat generál. A diplomáciai stratégiák is ily módon erősödnek, aktívabbak, a történelmi nézeteltérések pedig ilyenkor rendre enyhülnek.

Mindkét ország gazdasági növekedése jelentősen függ az exporttevékenységtől. Ausztria és Magyarország között 2010 óta a külkereskedelem is újra dinamikus fejlődik. Az összereskedelmi volumen 2015-ben a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint körülbelül 9,7 milliárd euró volt,²⁴ amivel Ausztria Magyarország második legfontosabb kereskedelmi partnere, sőt elmondhatjuk, hogy napjainkra Ausztria 8 milliárd eurót meghaladó befektetési volumenével a negyedik legnagyobb befektető Magyarországon (Németország, Luxemburg és Hollandia után). 2019-ben a direkt beruházások útján mintegy 6,9 milliárd eurós befektetéssel (körülbelül 10%-a az összes direkt beruházásnak) Németország és Hollandia után még a harmadik legerősebb értékkel rendelkező befektető volt.²⁵ Az osztrák cégek elsősorban a téglá- és a cukorgyártásban, az autókereskedelemben, a papíragaztatásban, az építőiparban és az ingatlanfejlesztésben piacvezetők, ugyanakkor az osztrák jelenlét a kiskereskedelemben és a pénzügyi szektorban is domináns.²⁶ Mindeközben hazánk világviszonylatban Ausztria nyolcadik legnagyobb exportpiacát képezi.²⁷ 2019-ben Magyarország mintegy 5,6 milliárd euróval az osztrák exporttermékek legfontosabb felvevőpiaca volt a kelet-közép-európai régióban, világszinten pedig a hatodik legjelentősebb.²⁸ Az osztrák árubehozatal tekintetében még a Magyarországgal hagyományosan szoros kereskedelmi kapcsolatban álló Kína

²² Austrian Presidency of the Council of the European Union: *Priorities of the Austrian Presidency of the Council of the European Union* (2018).

²³ Austrian Presidency of the Council of the European Union (2018): i. m.

²⁴ www.bmeia.gv.at/oeb-budapest/oesterreich-in-ungarn/wirtschaft/

Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 9.

²⁵ www.bmeia.gv.at/oeb-budapest/oesterreich-in-ungarn/wirtschaft/

²⁷ Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 3.

²⁸ Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 9.



behozatalát is meghaladja. Az osztrák–magyar külkereskedelmet közelebbről vizsgálva pedig azt látjuk, hogy a két ország között gazdát cserélő áruk struktúrája meglehetősen hasonlít, vagyis Ausztria és Magyarország hasonló termékeket szállít egymáshoz. Ez a tükröképszerű fejlődés egyrészt azzal magyarázható, hogy sok áruszállítás összefonódott, másrészt annak a jele, hogy két magasan fejlett nemzetgazdaság kereskedelmi kapcsolatairól van szó.

2. táblázat: Ausztriával való gazdasági kapcsolatok

	2019	2020	2021 (első félév)	Előző év azonos időszakához képesti változás %-ban kifejezve
Osztrák áruexport millió euróban kifejezve	5587,8	4897,5	2830,5	+16,8
Osztrák áruimport millió euróban kifejezve	4296,5	3853,4	2303,1	+24,9
Osztrák szolgáltatás-export millió euróban kifejezve	1721	1431	286 (Q1)	-41,0
Osztrák szolgáltatás-import millió euróban kifejezve	1694	1463	344 (Q1)	-11,6
Osztrák direkt beruházások	6959	6302	nincs adat	nincs adat
Magyar direkt beruházások Ausztriában	219	172	nincs adat	nincs adat

Forrás: *Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 3.*

Természetesen vannak olyan kérdések, amelyekben egyet nem értés mutatkozott a két ország között az első Kurz-kormány alatt, amelyek közül a legfontosabb a nukleáris energia ügyében jelentkező nézeteltérés: osztrák részről számos kritikát kapott a Paks II. projekt megindítása. Ausztria évek óta a megújuló energiák mellett tette le a voksát.²⁹ Ezen túlmenően 2018 szeptemberében Sebastian Kurz egy nyilatkozatában a Magyarországgal szembeni szankciókat jogosnak ítélte. Vélekedése szerint a jogállamiságot illető kérdésekben nincsen kompromisszum, így a 7. cikkely alapján indított kötelezettségzegési eljárást jogszerűnek tekintette.³⁰ A fenti kemény hangvételű nyilatkozat Ausztria soros elnökségével magyarázható, és igen meglepő, hiszen az utóbbi években nem volt erre példa, s a migrációról alkotott nézetek is megegyeznek.³¹ A másik vitás kérdés az a 2019. január 1-jétől bevezetett jogszabály, miszerint az Ausztriában munkát vállaló uniós polgárok nem Ausztriában élő gyermekei után az osztrák hatóságok a helyi árszínvonal alapján állapítják meg a családi ellátás, illetve a személyijövedelemadó-kedvezmény

²⁹ Stubnya Bence: Ausztria bíróságon támada meg Paks II. állami támogatását. *Index*, 2019. február 22.

³⁰ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata, 7. cikk.

³¹ Andrew Rettman: Orbán should be Punished, Austrian Leader Says. *EUObserver*, 2018. szeptember 11.



összegét, amely negatívan érintett számos, főként a határszakaszon élő, ingázó magyar családot. A fent említett jogszabály miatt az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Ausztriával szemben.³² Az ügy jelenleg az Európai Unió Bírósága előtt van, mivel az osztrák jogszabály két EU rendelettel is szembeegy: A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet 4. cikke ugyanis kimondja, hogy a külföldi polgárokra ugyanolyan jogok és kötelezettségek vonatkoznak, mint az adott nemzet állampolgáira. Továbbá azt is rögzíti, hogy a „pénzbeli ellátások” (például családtámogatások) nem módosíthatók, vagy csökkenthetők arra hivatkozva, hogy a jogosult személy, vagy valamely családtagja más országbeli lakóhellyel rendelkezik (7. cikk).³³ A munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló 492/2011/EU rendeletnek³⁴ ugyancsak a 7. cikke foglalkozik az egyenlő bánásmód elvével, amely értelmében egy adott államban a foglalkoztatottakat – állampolgárságuktól függetlenül – ugyanazok a szociális és adókedvezmények illetik meg.³⁵

2019 májusában, kevesebb mint másfél év közös kormányzás után a jobboldali néppárti-szabadságpárti kormánykoalíció felbomlott, miután az osztrák szabadságpárti alkancellárrol, Heinz-Christian Strachérol előkerült egy két évvel korábban, Ibiza készült videó, amelynek alapján a politikust korrupcióval vádolták. Strache ugyan azonnal lemondott, azonban a Szabadságpárt a botrány kirobbanása után továbbra is ragaszkodott a belügyminiszteri poszt megtartásához, amelyet Kurz és a Néppárt nem fogadott el, s inkább az egész kormány lemondása, valamint előrehozott választások mellett tették le a voksukat. Alexander Van der Bellen szövetségi elnök pedig úgy nyilatkozott, hogy az állampolgárok közintézményekbe vetett bizalmát kizárólag előrehozott parlamenti választások útján lehet helyreállítani.³⁶ Az átmeneti időszakban szakértői kormány irányította az országot. A néppárti politikusok jól mérték fel a helyzetet: az ÖVP sikeres kampányának köszönhetően mind a párt, mind pedig a kancellárjelölt népszerűsége évek óta nem látott magasságokba emelte a megújult Néppártot.

6. A második Kurz-kormány (2020–2021)

Az előrehozott választásokon az ÖVP 37,5%³⁷-os eredménnyel győzedelmeskedett. A választást politikai szakértők történelmi jelentőségűnek tartják, hiszen a második Osztrák Köztársaság történetében még sosem alakult ki ilyen nagy különbség a választások első és második helyezett pártja között. Mindeközben az Osztrák Szocialista Párt népszerűsége történelmi mélypontra süllyedt és sokak szerint egy, a magyar „modellhez”

³² Brüsszel eljárást indított az osztrák családi pótlék csökkentése miatt. *HVG*, 2019. január 24.

³³ Az Európai Parlament és a Tanács 883/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról.

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU rendelete (2011. április 5.) a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról.

³⁵ Kalas Vivien: Osztrák családtámogatási törvény: kedvező lesz-e a magyarok számára az EU Bíróságának döntése? *Ludovika blog*, 2020. május 29.

³⁶ Az osztrák államfő szerint is előrehozott választásra van szükség Ausztriában. *Magyar Nemzet*, 2019. május 19.

³⁷ Ergebnis der Nationalratswahl in Österreich nach Bundesländern am 29. September 2019. *Statista*, 2019.



hasonló van kialakulóban nyugati szomszédunknál is: egy domináns, kormányzóképes jobbközép párt előretörése, amely nélkül a kormányalakítás szinte lehetetlen. Az ÖVP megerősödött a szakértői kormány alatt: a Szabadságpárttól csak az utolsó pár nap mérlege szerint mintegy 250 ezer fő „átszavazott”. A választások után Kurz akképp nyilatkozott, hogy minden, parlamentbe jutott párttal hajlandó tárgyalóasztalhoz ülni. Azonban a szocialisták és a Szabadságpárt egyaránt jelezték, nem hajlandók koalícióra lépni a Néppárttal, a liberális Neos pedig nem szerzett elég szavazatot ahhoz, hogy a Néppárttal közösen abszolút többségre tegyen szert a törvényhozásban. Kurz egyetlen esélye így a 13,9%-os népszerűsége duzzadt Zöldek maradtak. A koalíciós tárgyalások negyedévig elhúzódtak, mivel a konzervatívok és a Zöldek az általuk képviselt fő kérdésekben markánsan ellentétes véleményt képviseltek. Végül 2020. január 1-jén megszületett a bejelentés: a koalíciós megállapodások sikerrel zárultak, így a kormányprogramba beillesztették az ÖVP számára kardinális kérdéseket, az illegális migráció, illetve a politikai iszlám elleni fellépést, míg a Zöldek nyomására a klímapolitika került be. Az ÖVP irányítása alá került a belügy-, a külügy- és a védelmi minisztérium, létrejött továbbá egy integrációs minisztérium, szintén a konzervatívok felügyelete alatt. Eközben a Zöldek befolyása alá került a környezetvédelem, az energia, az infrastruktúra, a közlekedés, a technológia és az innováció.

A magyar miniszterelnök több ízben is „laboratóriumnak” nevezte Ausztriát, illetve az ott zajló folyamatokat, például a Néppárt és a Zöldek együttműködése, valamint később a koronavírus okozta válsághelyzet kezelése kapcsán. Sebastian Kurzot a sajtó képviselői előtt is méltatta, akinek sikerült felállnia az FPÖ-vel való koalíciós szakításból és kormányválságból, továbbá megerősödve, győztesen jött ki abból.

A kormánykoalíció megalakulása után a 2020-as évben csekély számú diplomáciai találkozó jöhetett létre, hiszen februárban kitört a koronavírus-járvány, amely Európa-szerte teljes lezárásokkal és járványügyi korlátozásokkal járt. 2020. július 14-én Alexander Schallenberg osztrák külügyminiszter a „Central Five”³⁸ külügyminiszteri találkozó keretén belül hivatalos látogatást tett Budapesten. Az informális egyeztetés középpontjában a koronavírus-járvány okozta válsághelyzet miatt megindult gazdasági hatások álltak. Szó esett továbbá a jövőbeli sikeres együttműködés lehetőségéről is.

A magyarországi veszélyhelyzet bejelentése után kritika érkezett egyes osztrák pártoktól, többek között a kormánypárti Zöldektől, illetve az ellenzékben lévő SPÖ-től és a Neostól. A liberális-baloldali pártok vélekedése szerint „veszélybe került a demokrácia”, miután hazánkban rendkívüli jogrendet vezetett be a parlament, amely kizárólag a járványügyi veszélyhelyzet idejére vonatkozó, a kormány döntési jogkörét megerősítő intézkedéseket tett lehetővé. Ugyanakkor a Néppárt és maga a kancellár is rendkívül visszafogottan, nem ellenséges hangnemben nyilatkoztak az ügyben.

Egyetértés mutatkozott a két állam között továbbá az európai uniós vakcinaelosztás kritikájában: a kormányfők akadozásról és igazságtalanságról nyilatkoztak. Ausztria és Magyarország is több tizezer vakcinát adott át Csehországnak, amely az európai uniós vakcinabeszerezésből igényeihez mérten kevesebb dózist kapott. Ezért mind a két ország külön utakat jár az oltóanyag-beszerezések terén: Ausztria 1 millió adag Szputnyik

³⁸ Informális politikai együttműködés Ausztria, a Cseh Köztársaság, Magyarország, Szlovákia, valamint Szlovénia között.



oltóanyagot vásárolt, valamint külön megállapodásokat kötött a Pfizer/Biontech vállalattal. Eközben hazánk az orosz vakcinabeszerzés mellett a kínai fejlesztésű Sinopharm vakcináját is sikeresen használta a 2021. tavaszi oltási kampányban.

További egyetértési pont a már több ízben említett illegális migráció, amely a második Kurz-kormány alatt – eddig – három esetben tűnt fel markánsan:

- Először 2020 novemberében, a bécsi terrortámadás kapcsán került ismételt politikai napirendre az illegális bevándorlás, illetve az iszlamista terror elleni harc kérdése, hiszen a merénylők mindegyike migrációs háttérrel rendelkezett.
- Idén újabb vita indult a menekültügyi politikáról, miután két, Ausztriában menekültstátusszal rendelkező fiatal megerőszakolt és meggyilkolt egy 13 éves lányt Bécsben.³⁹
- Ajelenlegi afganisztáni helyzet kapcsán Sebastian Kurz határozottan elutasította a menekültek kvóta alapú elosztását, és mindinkább a lokális segítségnyújtás mellett foglalt állást. Ausztria 18 millió eurós gyorssegélyt juttatott el Afganisztánba, hogy – a 2015-öshöz hasonló migrációs válságot elkerülendő – a rászoruló helyben kaphassanak segítséget, illetve a közvetlenül szomszédos országok egyikében juthassanak menekültstátuszhoz.⁴⁰

2021. április 18-án volt a 10. évfordulója annak, hogy Sebastian Kurz az Osztrák Néppárt ifjúsági tagozatának elnöki tisztségéből bekerült a szövetségi kormányba.⁴¹ Kurz mindössze 24 évesen került államtitkári pozícióba. Az elmúlt tíz évben jelentősen megváltozott a Néppárt, amely főként a Kurz hozta „vérfriessítésnek” köszönhető, ezzel párhuzamosan azonban Ausztriában, valamint egész Európában jelentős (geo)politikai változások következtek be. Kurz hamarosan az egyik legkedveltebb politikussá vált Ausztriában, közvetlenül az államelnök után, majd 2013-as külügyminiszteri kinevezése után az egyik legnagyobb hatalmú miniszter lett az osztrák kormányon belül. Már integrációért felelős államtitkárként is határozott elképzelése volt az illegális migrációról, s több ízben megköszönte hazánkknak a balkáni útvonal lezárását. Kurz politikájának érdekessége abban rejlik, hogy konzervatívként mégis modern tud maradni. Érdekes azonban, hogy 2021-re a népszerűsége jelentősen visszaesett – 2013 óta nem tapasztalt mélységbe – 33%⁴² körülire.

A gazdasági kapcsolatokat tekintve jelentős változások figyelhetők meg a második Kurz-kormány és hazánk relációjában, azonban ezek nem gazdaságpolitikai döntésekkel magyarázhatók, hanem inkább a Covid-19-járvánnyal. Míg 2019-ben a GDP 4,9%-os növekedést mutatott, addig 2020-ban a koronavírus miatti korlátozások hatására 5%-os gazdasági visszaesés volt tapasztalható Magyarországon.⁴³ Az előzetes közgazdasági számítások szerint a 2021-es évben a válság előtti gazdasági mutatókhoz térhet vissza

³⁹ 13-Jährige getötet: Debatte über Asylpolitik in Österreich. *Berliner Morgenpost*, 2021. június 30.

⁴⁰ Bundeskanzleramt: *Kurz und Schallenberg: 18 Millionen Euro Soforthilfe-Paket für Afghanistan* (2021. augusztus 26.)

⁴¹ Veronika Dolna: Zehn Jahre Sitzenpolitik. Sebastian Kurz: Das Wunderkind-Image hat Schrammen bekommen. *Kleine Zeitung*, 2021. április 17.

⁴² Dolna (2021): i. m.

⁴³ Aussenwirtschaftszenter Ungarn (2021): i. m. 4.



Magyarország,⁴⁴ ami egyrészt a gazdaságvédelmi intézkedésekkel és a mind nagyobb állami szerepvállalással magyarázható – például bankok, energiaszolgáltatók állami felvásárlása.⁴⁵ 2020-ban Magyarország világviszonylatban a nyolcadik legfontosabb felvevőpiaca volt az osztrák áruknak, az EU-n belül a hatodik legjelentősebb, míg a kelet-közép-európai régióban a harmadik helyen állt.⁴⁶ Az osztrák export 2020-ban csaknem 12,4%-os visszaesést mutatott az előző tárgyévhez képest. Mindent egybevetve Magyarország az összkereskedelmi volumen tekintetében mintegy 8,75 milliárd euróval Ausztria kilencedik legfontosabb gazdasági partnere világszerte.⁴⁷ Az Osztrák Munkaügyi Hivatal 2020. júliusi felmérése szerint több, mint 98 ezer magyar állampolgár dolgozott Ausztriában, ami csupán 3,4%-os visszaesést jelent a koronavírus előtti adatokhoz viszonyítva.⁴⁸

A magyarországi veszélyhelyzet kritikáján túl jelentős ellentét alakult ki az utóbbi hónapokban a határvédelemmel kapcsolatban: az osztrák belügyminiszter a magyar határvédelem sikerességét is megkérdőjelezte.⁴⁹ További sarkalatos pontja az osztrák politikának – főként a Zöldek kormánykoalíciója óta – a környezetvédelem. 2021. augusztus 24-én a Greenpeace aktivistái tüntettek a bécsi magyar képviselet épülete előtt a Fertő tavi „gigaberuházás” ellen. Az építkezés véleményük szerint veszélyezteti a közös határszakaszon fekvő tó világörökség részét képező élővilágát, s a magyar részen folyó építkezés káros hatással lehet a tópart osztrák oldalon fekvő részére is. Az osztrák kormány a magyar hatóságokhoz folyamodott kérelem formájában, a tervek nyilvánosságra hozatalának érdekében.⁵⁰

A júniusban a magyar parlament által elfogadott gyermekvédelmi törvény nagy vihart kavart hazánkban, illetve az egész EU-ban. Sebastian Kurz osztrák kormányfő teljes mértékben támogatja Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság vezetőjének döntését, hogy lépjen fel az Orbán-kormány ellentmondásos törvénye ellen.⁵¹ Kurz szerint a magyar eljárásrend átlépett egy határt. A nagyobbik osztrák kormánypárt számos kritikát kapott az ellenzektől, amiért csak késve csatlakozott az egyes EU-tagállamok a magyar törvénnyel szembeni tiltakozásához, mivel az szerintük ellentétes az európai értékekkel, valamint szexuális beállítottság alapján diszkriminál bizonyos kisebbségeket. Karoline Edtstadler osztrák EU-miniszter aggasztónak nevezte a magyar törvényt, ugyanakkor hangsúlyozta: a végső ítélet meghozatala előtt minden ténnyel tisztában kell lennie az osztrák kormánynak.⁵² Az Osztrák Néppártot egyébként számos kritika érte belföldön, amiért nem képviseltette magát a bécsi Pride felvonuláson.⁵³

⁴⁴ Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 4.

⁴⁵ Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 9.

⁴⁶ Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 9.

⁴⁷ Aussenwirtschaftszentrum Ungarn (2021): i. m. 9.

⁴⁸ Ungarn-Grenzschießung – 98.000 Ungarn in Österreich beschäftigt. *Finanzen*, 2020. szeptember 1.

⁴⁹ Kritik an Nachbarn. Nehammer: „Ungarn muss Grenze effizienter sichern”. *Kronen Zeitung*, 2021. július 27.

⁵⁰ Protest bei ungarischer Botschaft gegen Großprojekt am Neusiedler See. *Der Standard*, 2021. augusztus 24.

⁵¹ Christian Böhmer: Ungarisches LGBT-Gesetz ist für Kanzler Kurz eine „Grenzüberschreitung”. *Der Kurier*, 2021. június 23.

⁵² Österreich bei Anti-LGBTQ-Gesetz in Ungarn auf EU-Seite. *Vienna*, 2021. június 23.

⁵³ Lara Hagen – Fabian Schmid: Österreich unterstützt EU-Erklärung gegen LGBTQI-Gesetz in Ungarn mit Verspätung. *Der Standard*, 2021. június 23.



7. Konklúzió

Ausztria és Magyarország viszonya – szomszédos ország lévén – a jövőben is fontos sarokpontja lesz a két ország külpolitikájának, regionális együttműködésük pedig a gazdasági és biztonságpolitikai sikereik egyik kulcsa lehet. Történelmi-kulturális okokból ez a kapcsolat mindig is unikálisnak fog számítani. Fontos látni azonban, hogy a mindenkori politikai változások komoly befolyással lehetnek a bilaterális kapcsolatokra. Kérdés, hogy mit hoz a 2022-es magyarországi parlamenti választások eredménye, s az milyen hatással lehet a megkezdett együttműködésekre, illetve a két ország egyes témákban képviselt egyetértésére. Természetesen nem hagyhatók ki a képletből az esetleges ausztriai belpolitikai változások sem, legyen szó a 2019-eshez hasonló Ibiza-botrányt követő előrehozott választásról, vagy a választások utáni koalíciós tárgyalásokról. Itt jegyzném meg, hogy a kézirat leadása óta komoly változások következtek be az osztrák belpolitikában, amelyek alapján egy biztos: Kurz exkancellár jó ideig nem lesz részese sem a bilaterális kapcsolatok alakításának, sem az osztrák közéletnek.⁵⁴ Kérdés, hogy a fentiek tükrében hogyan alakulnak majd a magyar–osztrák kapcsolatok, mekkora hatással lesz rá az osztrák belpolitikai élet felfordulása. Vajon milyen eredménnyel szerepel majd a következő parlamenti választásokon az Osztrák Néppárt a karizmatikus pártelnök elvesztése után? Talpra tud-e állni a párt az elmúlt évek politikai botrányaiból? Ugyan a választópolgárok körében továbbra is az ÖVP az egyik legnépszerűbb párt, rengeteget zuhant a népszerűsége az elmúlt hónapokban.⁵⁵ Egy decemberi közvélemény-kutatás szerint a szocialisták (26%) megelőzték a néppártot (24%), amire évek óta nem volt példa.⁵⁶

Fontos változó továbbá a kétoldalú diplomáciai kapcsolatokban az Európai Unió, s annak jövője, valamint olyan jelenleg is zajló geopolitikai változások, amelyek (biztonsági) kihívások sora elé állíthatják az egész kontinenst, így a Kelet-Közép-Európai régiót. További kérdés, hogyan alakul a koronavírus okozta pandémia, illetve hogyan igazodnak ezekhez a változásokhoz az egyes államok kormányai, valamint az Európai Unió.

Felhasznált irodalom

13-Jährige getötet: Debatte über Asylpolitik in Österreich. *Berliner Morgenpost*, 2021. június 30. Online: www.morgenpost.de/vermischtes/article232671811/kriminalfall-wien-maedchen-toetung-asylpolitik-oesterreich.html

⁵⁴ Mint ismeretes, 2021. október 9-én Sebastian Kurz az ellene irányuló korrupciós vizsgálatok okán lemondott kancellári tisztségéről. Kurz az ÖVP pártelnöki tisztségét, valamint a frakcióvezetői posztot továbbra is betöltötte. 2021. december 2-án lemondott fentebb említett tisztségeiről, valamint bejelentette a közéletből való visszavonulását is.

⁵⁵ SPÖ in Umfrage klar vor ÖVP und FPÖ – doch Neuwahl wäre unpopulär. *Der Standard*, 2021. december 10.

⁵⁶ Der Standard (2021. december 10.): i. m.



- Alexe, Dan: Kurz and Orban Want to Clip Brussels' Power, but Austria Will Not Join Visegrad Four. *New Europe*, 2018. február 1. Online: www.neweurope.eu/article/kurz-and-orban-want-to-limit-the-security-competences-of-brussels-but-austria-will-not-join-visegrad-group/
- A Point of View: Churchill and the Birth of the Special Relationship. *BBC News*, 2012. március 11. Online: www.bbc.com/news/magazine-17272610
- Aussenwirtschaftszenter Ungarn: *Wirtschaftsbericht Ungarn*. Wien, Wirtschaftskammer Österreich – Aussenwirtschaft Austria, (2021). Online: www.wko.at/service/aussenwirtschaft/ungarn-wirtschaftsbericht.pdf
- Austrian Presidency of the Council of the European Union: Priorities of the Austrian Presidency of the Council of the European Union (2018). Online: www.eu2018.at/agenda-priorities/priorities.html
- Ausztria politikai pártjai. *Grotius*, (é. n.). Online: www.grotius.hu/doc/pub/SOG-BYD/32%20ausztria%20politikai%20p%C3%A1rtjai.pdf
- Böhmer, Christian: Ungarisches LGBT-Gesetz ist für Kanzler Kurz eine “Grenzüberschreitung”. *Der Kurier*, 2021. június 23. Online: <https://kurier.at/politik/inland/homosexualitaet-ungarisches-gesetz-ist-fuer-den-kanzler-eine-grenzueberschreitung/401422359>
- Brüsszel eljárást indított az osztrák családi pótlék csökkentése miatt. *HVG*, 2019. január 24. Online: https://hvg.hu/gazdasag/20190124_Brusszel_eljarast_inditott_az_osztrak_csaladi_potlek_csokkentese_miatt
- Bundeskanzleramt: *Kurz und Schallenberg: 18 Millionen Euro Soforthilfe-Paket für Afghanistan* (2021. augusztus 26.). Online: www.bundeskanzleramt.gv.at/bundeskanzleramt/nachrichten-der-bundesregierung/2021/08/18-Millionen-euro-sofort-hilfe-paket-fuer-afghanistan.html
- Bundesministerium für Inneres: *Nationalratswahlen, Endergebnis 2017*. (2017). Online: <https://bundeswahlen.gv.at/2017/>
- Dolna, Veronika: Zehn Jahre Spitzenpolitik. Sebastian Kurz: Das Wunderkind-Image hat Schrammen bekommen. *Kleine Zeitung*, 2021. április 17. Online: www.kleinezeitung.at/politik/innenpolitik/5967057/Zehn-Jahre-Spitzenpolitik_Sebastian-Kurz_Das-WunderkindImage-hat
- Ergebnis der Nationalratswahl in Österreich nach Bundesländern am 29. September 2019. *Statista*, 2019. Online: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/323599/umfrage/endgueltiges-ergebnis-der-nationalratswahl-in-oesterreich-nach-bundeslaendern/>
- Fricz Tamás: Hatalmasat nyert Sebastian Kurz. *Magyar Nemzet*, 2019. október 2. Online: <https://magyarnemzet.hu/velemen/hatalmasat-nyert-sebastian-kurz-7351829/>
- Györkös Enikő: *Die österreichisch-ungarischen Beziehungen während der Kádár Ära*. Mesterszakos szakdolgozat. Budapest, Andrassy Gyula Német Nyelvű Egyetem, 2017.
- Hagen, Lara – Fabian Schmid: Österreich unterstützt EU-Erklärung gegen LMBTQI-Gesetz in Ungarn mit Verspätung. *Der Standard*, 2021. június 23. Online: www.derstandard.at/story/2000127641521/oesterreich-verurteilt-ungarn-fuer-homofeindliches-gesetz-nicht-und-anderer-gegenwind



- Kalas Vivien: Osztrák családtámogatási törvény: kedvező lesz-e a magyarok számára az EU Bíróságának döntése? Ludovika blog, 2020. május 29. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2020/05/29/osztrak-csaladtamogatasi-torveny-kedvezo-lesz-e-a-magyarok-szamara-az-eu-birosaganak-dontese/
- Kovács András: Így változott meg minden Ausztriában. *Origo*, 2017a. október 13. Online: www.origo.hu/nagyvilag/20171012-osztrak-valasztasok-partok-belpolitikai-helyzet.html
- Kovács András: Óriási botrányok és migránsáradat – így választ holnap Ausztria. *Origo*, 2017b. október 14. Online: www.origo.hu/nagyvilag/20171013-eore-hozott-valasztas-ausztria-jobboldal-baloldal-eselyek.html
- Kriegelsteiner, Alfons: Österreich und Ungarn: Ziemlich beste Freunden. *Oberösterreichische Nachrichten*, 2016. június 11. Online: www.nachrichten.at/archivier-te-artikel/em2016_2/OEsterreich-und-Ungarn-Ziemlich-beste-Freunde;art199407,2258064
- Kritik an Nachbarn. Nehammer: „Ungarn muss Grenze effizienter sichern”. *Kronen Zeitung*, 2021. július 27. Online: www.krone.at/2471561
- Németh István: *Az osztrák út*. Grotius E-könyvtár, 2012. Online: www.grotius.hu/doc/pub/EFNLUG/2012_47_nemeth_grotius_e-konyvtar_49.pdf
- Az osztrák államfő szerint is előrehozott választásra van szükség Ausztriában. *Magyar Nemzet*, 2019. május 19. Online: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2019/05/az-osztrak-allamfo-szerint-is-elorehozott-valasztásra-van-szuksege-ausztriaban>
- Österreich bei Anti-LMBTQ-Gesetz in Ungarn auf EU-Seite. *Vienna*, 2021. június 23. Online: www.vienna.at/oesterreich-bei-anti-lgbtq-gesetz-in-ungarn-auf-eu-seite/7030760
- Protest bei ungarischer Botschaft gegen Großprojekt am Neusiedler See. *Der Standard*, 2021. augusztus 24. Online: www.derstandard.at/story/2000129124091/protest-bei-botschaft-ungarns-gegen-grossprojekt-am-neusiedler-see-in
- Rauscher, Hans: Kurz und die Politik des “Orbán light”. *Der Standard*, 2021. február 27. Online: www.derstandard.at/story/2000124513136/kurz-und-die-politik-des-orban-light
- Rettman, Andrew: Orbán should be Punished, Austrian Leader Says. *EUObserver*, 2018. szeptember 11. Online: <https://euobserver.com/justice/142787>
- SPÖ in Umfrage klar vor ÖVP und FPÖ – doch Neuwahl wäre unpopulär. *Der Standard*, 2021. december 10. Online: www.derstandard.at/story/2000131824645/spoe-in-umfrage-klar-vor-oevp-und-fpoe-doch-neuwahl
- Staatsvertrag: Az osztrák államszerződés. *Bundesgesetzblatt*, (1955), 39. 726–745. Online: www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1955_152_0/1955_152_0.pdf
- Stubnya Bence: Ausztria bíróságon támadta meg Paks II. állami támogatását. *Index*, 2019. február 22. Online: https://index.hu/gazdasag/energia/2018/02/22/auszt-ria_birosagon_tamadta_meg_paks_ii_allami_tamogatasad/?token=d3a3a15d9f81bcd5a9c32e8568f577eb
- Szalay-Bobrovniczky Vince: *Csatatér Bécs. Nagyköveti éveim Ausztriában*. Budapest, Századvég, 2020.



Trauttmansdorff, Ferdinand: Außenpolitik als Sicherheitspolitik. In Renate Kicker – Andreas Khol – Hanspeter Neuhold (szerk.): *Außenpolitik und Demokratie in Österreich: Strukturen, Strategien, Stellungnahmen: ein Handbuch*. Salzburg, Neugebauer, 1983. 235–258.

Ungarn-Grenzschißung – 98.000 Ungarn in Österreich beschäftigt. *Finanzen*, 2020. szeptember 1. Online: www.finanzen.at/nachrichten/aktien/ungarn-grenzschiessung-98-000-ungarn-in-oesterreich-beschaefigt-1029551438

Jogi források

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egyéges szerkezetbe foglalt változata. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>

Az Európai Parlament és a Tanács 883/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról. Online: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2004R0883:20100501:hu:PDF>

Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU rendelete (2011. április 5.) a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0492&from=HU>

